

تحقیقی

مقایسه تعداد فیبرهای عصبی، سلول‌های شوان و ماست سل‌ها در آپاندیسیت حاد، بیماران با درد RLQ غیر آپاندیسی و آپاندکتومی اتفاقی

دکتر محمد رضا جلالی ندوشن^۱، دکتر مهدیه مرادی^۲، دکتر حسن محمد حسینی اکبری^۳، نادر فلاح^۴
۱- دانشیار آسیب‌شناسی دانشگاه شاهد. ۲- پزشک عمومی. ۳- استادیار آسیب‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله الاعظم (عج).
۴- عضو هیأت علمی گروه پزشکی اجتماعی دانشگاه شاهد.

چکیده

زمینه و هدف: آپاندیسیت شایع‌ترین جراحی شکم حاد است که در حال حاضر پاتوژنز آن به درستی مشخص نیست. شواهد فزاینده‌ای مبنی بر درگیری سیستم عصبی در تنظیم ایمنی و پاسخ‌های التهابی وجود دارد. در این مطالعه وضعیت سیستم عصبی و ماست سل‌های روده‌ای در آپاندیس‌های طبیعی و ملتهب ارزیابی گردید.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی روی ۴۵ نمونه آپاندیس بیمارانی که طی سال‌های ۷۹ لغایت پایان اسفند ماه ۸۰ در مرکز پزشکی آموزشی درمانی شهید مصطفی خمینی تهران تحت عمل آپاندکتومی قرار گرفته بودند، انجام شد. بیماران به سه گروه ۱۵ نفره آپاندیسیت حاد با علائم بالینی و پاتولوژی، آپاندیسیت حاد از نظر بالینی بدون یافته‌های هیستولوژی و آپاندیس طبیعی به عنوان گروه کنترل تقسیم شدند. نمونه‌ها با روش ایمونوهیستوشیمی برای مارکرهای سیناپتوفیزین به منظور مشاهده فیبرهای عصبی، *S100* برای بررسی سلول‌های شوان و نیز به روش هیستوشیمی رنگ‌آمیزی تولوئیدن بلو برای مشاهده ماست سل‌ها بررسی شدند. سپس تعداد فیبرهای عصبی، سلول‌های شوان در زیر مخاط و لایه عضلانی و تعداد ماست سل‌ها در زیر مخاط در ۲۰ میدان میکروسکوپی شمارش و میانگین تعداد در هر میدان با بزرگ‌نمایی ۴۰۰ تعیین گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون آنالیز واریانس تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: در مطالعه انجام شده اختلاف معنی‌داری از نظر وجود سلول‌های عصبی شوان، فیبر عصبی و سلول ایمنی ماست سل بین سه گروه وجود داشت. بدین ترتیب که در گروه اول در مقایسه با دو گروه بعدی خصوصاً گروه کنترل افزایش داشت ($P < 0/05$). آزمون تکمیلی دانکن نشان داد که در مورد متوسط سلول‌های شوان در زیر مخاط و لایه عضلانی و همچنین تعداد ماست سل‌ها در زیر مخاط از لحاظ آماری در سه سطح جداگانه قرار داشتند. اما در مورد متوسط تعداد فیبرهای عصبی در زیرمخاط و لایه عضلانی گروه اول در یک سطح و گروه دوم و سوم در یک سطح قرار داشتند.

نتیجه‌گیری: این مطالعه نشان داد که افزایش واضح در اجزاء عصبی و ماست سل‌ها در آپاندیسیت حاد بیانگر این مطلب است که ارتباطی عملکردی بین سیستم عصبی روده، ماست سل‌ها و پاتوژنز آپاندیسیت حاد وجود دارد. اگر چه مکانیسم واقعی هنوز مشخص نمی‌باشد.

کلید واژه‌ها: آپاندیسیت، پاتوژنز، ماست سل، سلول شوان، فیبر عصبی

نویسنده مسؤول: دکتر محمد رضا جلالی ندوشن، پست الکترونیکی: jalali@shahed.ac.ir

نشانی: تهران، بلوار کشاورز، خیابان شهیدعبدالله زاده، دانشکده پزشکی دانشگاه شاهد، تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۶۳۵۰۸، نامبر: ۸۸۹۶۶۳۱۰

وصول مقاله: ۸۶/۱/۲۹، اصلاح نهایی: ۸۶/۱/۱۰، پذیرش مقاله: ۸۶/۱/۲۷